

חנוכה (6)

חנוכה, חינוך לקלוט את השפעת הנס

ימי החנוכה הם ימים המסוגלים לראות ולהבין את הניסים. ה"זמן הזה", שבחנוכה, מהותו החינוך. אין די שהניסים מתרחשים אלא שאנו לומדים ומושפעים מהם. כשאב ובנו עומדים בתפילה, כלפי האב זוהי מצות תפילה אך כלפי הבן הקטן לא שייכת כעת מצות תפילה. עבור הבן משמשת תפילת אביו כאפשרות של חינוך. הוא רואה קולט, מסתכל ומבין בצורת התפילה של המבוגר, ומושפע ממנה בעומק נשמתו. ככל פעולה של חינוך, בונה נדבך נוסף במבנה אישיותו של החינוך. כך מתעצבת דמותו של הקטן, כך הוא גדל, משתנה ונבנה.

ההבחנה הרוחנית של החשמונאים "בימים ההם", היתה שהם היו מסוגלים ומוכנים להתחנך מהניסים. כאשר מצד האדם יש את כלי הקליטה וההשפעה, הקב"ה מראה לו את נסיו ונפלאותיו. כשנמצאים במדרגה רוחנית שמוכנה להבין את משמעות הניסים, להתחנך מהם ולשנות מחמתם את צורת ההתנהגות, אז יש ענין ותועלת בגילוי הנס וזוכים לראות בחוש. הנה בחנוכה אנו קובעים הלל ושמחה על כך שפך שמן קטן דלק בדרך נס שמונה ימים. ויודעים דברי חז"ל (שבת כב:): שנה המערבי היה דולק במקדש שנים רבות, ולא כבה אף פעם. ובמשך מאות שנים של המשכן ובתי המקדש, היה נס המנורה שהשמן שהספיק רק למשך הלילה, דלק מעת לעת תמיד, וא"כ צ"ב מהו הנס המיוחד במנורה ובשמן של חנוכה?

אמנם התשובה לזה, שבחנוכה היינו מסוגלים לקלוט את הנס, להבין שהשי"ת מדבר אלינו ומשפיע עלינו שנוכל להתחנך ממעשיו. החינוך של חנוכה הוא שהקב"ה הוא בעל הכוחות כולם בבריאה, והוא בעל הברירה, והוא עשה ויעשה את כל המתרחש בעולם, בין בטבע ובין בנס, בין בגלוי בן בנסתר ו"אין עוד מלבדו"

רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

שבת, מילה, ור"ח

רבינו יוסף מסרגוסה זצ"ל, תלמיד הר"ן, בספרו על התורה כתב: בבית שני, מלכות יון העמיקה להתחכם לבטל מעלינו המצוות. ויש לשאול למה ראו לבטל אותנו אלו השלושה לבד, שהם שבתא, ירחא, ומהילותא (שבת, חודש, מילה), והלא שאר ימים טובים חמורים מר"ח. אלא אין ספק שזה היה עומק ההתחכמות, לפי שראו רבים קמים עלינו לכלותינו ולא יכלו לנו, חשבו שזכות המצוות היה לנו למגן, וע"כ

נתחכמו להסירם ממנו. ובחרו באלו השלושה אשר הם רומזות עיקר גדול, כי המילה אות ברית קודש אשר שם בבשרינו, באשר נבדלנו משאר האומות להיות לו לעבדים חתומים בחותם של קדושה וכו'. השבת אות ב' היא לעולם בין ה' ועם ישראל שהם המאמינים במלכותו וכו'. והנה קרבן של ר"ח יש בו סוד גדול ומופלא להעביר אשמותינו דכתיב ואותה נתן לכם לשאת את עוון העדה, ואמרינן (שבועות ט): אותה נושאת עוון ואין אחרת נושאה עוון וכו', וגלוי הטעם שיש לקרבן ר"ח מעלה על שאר הקרבנות הוא מה שאמרו חז"ל (שם) "חטאת לה" אמר הקב"ה הקריבו עלי כפרה על שמעטתי את הירח וכו'.

ספר "אוצרות התורה חנוכה"

כתבו לכם דוקא על "קרן השור"

"חושך", זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל (בראשית רבה ב. ד). מדוע ציוו לכתוב דברים אלו דוקא על קרן השור? מה זה משנה היכן כותבים את הגזירות? מצינו בזה כמה באורים:

(א) קרן השור שימשה כבקבוק שממנו היו שותים התינוקות חלב, על קרן זו הוכרחו לכתוב כי אין להם חלק באלוקי ישראל, כדי שכבר מהגיל הרך, עם החלב שיונקים יכניסו הדברים לתודעתם של התינוקות.

(ב) כידוע, בתקופות בחירות יש המדבקים מדבקות ועליהם פרסומת, על השמשה האחרונית של רכבם, כדי שהנוסעים מאחוריהם יראו זאת, ואולי ישתכנעו אף הם להצביע למפלגה זו. בזמן היונים לא היו מכונים, ו'כלי הרכב' היה השור, עליו היו רוכבים. על קרן השור, שהיה המקום הבולט שבו, שם נצטוו ישראל להדביק את המדבקות הפרסומת עם הכיתובית 'אין לנו חלק באלוקי ישראל'. כך, כשנסעו ברחובות העיר ראו זאת כולם.

(ג) אמונתנו היא שהאדם רק עושה השתדלות ואת הפרנסה הקב"ה נותן. על אף שאם לא יצא אדם לעבודה לא תהיה לו פרנסה, אע"פ כן עליו לדעת כי הפרנסה מגיעה מהקב"ה. עד כדי כך שאת הפסוק "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (שמות יד. יד) פירש המהר"ם פאדוואה בדרך רמז: ה' נותן לכם את הלחם, ואף על פי כן אתם לכו לחרוש. מה עשו היוונים? רצו לתפוס את היהודים היכן שהאמונה קצת בעייתית, ועל כן

הלכה: לכבות הנרות שבביהכ"נ לאחר עזיבת הקהל, והדלקת נרות שחרית.

כתב **השו"ע** (סי' תרעא ס"ז) ומדליקין ומברכין בבית הכנסת משום פרסומי ניסא. כתב **הפסקי תשובות** (אות יב): וכיון שהטעם הוא משום פרסומי ניסא, יש להתיר מדינא לכבות את הנרות לאחר עזיבת הקהל את בית הכנסת אם כבר עבר חצי שעה לאחר צאת הכוכבים, ובבוקר חוזרים ומדליקים הנרות בעת תפילת שחרית. ואם יש חשש דליקה או גניבת המנורה מותר לכבותו בעת עזיבת הקהל אף שעדיין לא עבר חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: נצל כל הזדמנות טובה הנקרת אליך
ספר "אלף פתגם ופתגם"

חקירה: קניין

המקנה מעביר את הבעלות של עצמו אל הקונה, וזו אותה בעלות אלא שעברה אל הקונה, או שעושה את הקונה לבעלים על החפץ בבעלות חדשה, אך א"א להעביר בעלות. (שיעורי ר' שמואל עמוד רכט, דל)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בקיאות מופלגת

בעל עגלה התפאר, שהוא בקי בדרך המובילה מעיירתו אל הכרך, יותר משהיהודי ירא שמים בקי ב"אשרי יושבי ביתך". היתכן? הקשו כנגדו, והרי יהודי ירא שמים אומר אשרי שלוש פעמים ביום, ואילו אתה נוסע העירה פעם או פעמיים בשבוע? השיב להם בעל העגלה: נו, אדרבה, צאו ובחנו את הרב ותראו, שאיננו יודע לומר אשרי במהופך, מן הסוף להתחלה, ואילו אני נוסע העירה הלך ושוב בלי כל קושי.
ספר "חזק וחלק" חלק ד' (דף נו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

בעת שחרשו את שדותיהם עם השוורים, ציוו עליהם לכתוב על קרן השור 'אין לנו חלק באלוקי ישראל', הנה, עוסק אני כעת בפרנסה ואינני מאמין כי מגיעה היא מהקב"ה. כדי להינצל מהגזרה מכרו היהודים את השוורים שלהם. עדרים שלמים נמכרו. כי לא לכתוב א"א, לכתוב, ודאי שאי אפשר, מה עושים? מוכרים את השוורים. אמרו היונים, אם כך, תכתבו זאת על דלתות בתיכם, מה עשו היהודים הצדיקים? הסירו את הדלתות מפתחי בתיהם וחיו בבית ללא דלת. מסירות נפש עצומה.

ומתוך האור "חנוכה" א'

עסק התורה מונע מלחמות

מדוע על ידי ביטול התורה גורמים שליטת אומות העולם? ביאר ה"חתם סופר" באופן נפלא, וז"ל: אמרו חז"ל (ברכות סד.) : תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. הכוונה בזה, דהנה כל המידות נבראו מאת הבורא ית"ש, מידת הבושה והעזות, הגאווה והענוה, השלום והמחלוקת, ואי אפשר לעולם בלי שום מידה מהמידות, וא"א לומר שתעקר מידה אחת מכל וכל, אך ראוי להשתמש בהם במקומות הראויים. והנה המחלוקת נאה ויאה? לעוסקים בתורה ופלפולה ועולים בהר ה' ומקום קדשו, זה יאמר לפי שכלו וזה לפי שכלו, עד כי יכריח אחד את חברו להעמידו על האמת כמחלוקת שמאי והלל, ועל ידי זה לא יהא אחיזה לקליפה לגרום מחלוקת בעולם וכו'. ועל ידי זה מרבים שלום בעולם, שמחלוקתם גורם הסתלקות אחיזה קליפת הנחש. אמנם בשעה שמתעצלים לעסוק בתורה ופלפולה ושלום ביניהם, מתעוררים תאונתם ואינם מסתפקים במה שיש להם, ומקנאים איש ברעהו והנחש מתגרה להרבות מחלוקת ביניהם, כי א"א לעולם בלא מידה זאת, וכיון שלא תימצא בקדושה על כרחך תימצא בטומאה.

ספר "אוצרות התורה, חנוכה"

נר חנוכה

אין אומרים נר של חנוכה כמו שאומרים נר של שבת. הטעם לכך הוא כיון שנר חנוכה אסור להינות מאורו, וכל מצות הדלקתו היא רק לפרסומי ניסא, זו היא מצותו. לכן מברכין "להדליק נר חנוכה", לומר שאינו עשוי אלא לחנוכה ולא לשימוש אחר. אבל "נר של שבת" שהדלקתו היא להרבות שלום בית. עשוי להינות ממנו, ומצות שבת חלה עליו. ולכן מברכין "להדליק נר של שבת"

ספר "ימי חשמונים" בשם עמק ברכה

